

Trafikksikkerhet i internkontrollsystemet i barnehager og skoler

- **Lover og forskrifter**
- **Trafikken på utearealet og den nære atkomst**
- **Skoleveien**
- **Turer i nærmiljøet til fots eller på sykkel**
- **Transport med bil eller buss**

TRYGG TRAFIKK

Skolen og barnehagen har ansvaret for barnas sikkerhet i skoletiden og i barnehagetiden. Det er derfor viktig at virksomheten har trafiksikkerhet med i sitt internkontrollsystem, slik at det innarbeides gode rutiner for å unngå skader og ulykker. Gode rutiner som følges på alle turer, er viktig trafikkopplæring for barna.

Heftet er ment som en hjelp for virksomhetslederne i arbeidet med å forebygge trafikkulykker. Trygg Trafikk kommer med noen anbefalinger og det foreslås spørsmål som kan drøftes blant de ansatte, på foreldremøter, i styret, i samarbeidsutvalget og andre fora. Målet må være at hver virksomhet får diskutert sine utfordringer i forhold til trafiksikkerheten for barna og at det utarbeides rutiner alle skal forholde seg til.

På nettsidene til Trygg Trafikk www.tryggtrafikk.no ligger sjekklister for skoler og barnehager til nedlasting. Her fins også en oversikt over alderstilpasset opplæringsmateriell.

TRYGG TRAFIKK ANBEFALER AT...

- rutiner for trafiksikkerhet innarbeides i internkontrollsystemet
- virksomhetens rutiner for trafiksikkerhet gjennomgås årlig for foreldre og ansatte, eller hyppigere ved behov
- kommunene og fylkeskommunene stiller krav til busselskaper og drosjer om trafiksikker atferd ved kjøp av transporttjenester

Forskrift om miljørettet helsevern for skoler og barnehager

§ 1. Formål

Forskriftens formål er å bidra til at miljøet i barnehager, skoler og andre virksomheter som nevnt i § 2 fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade.

§ 4. Ansvar. Internkontroll

Leder av virksomheten har ansvar for å påse at bestemmelsene i eller i medhold av denne forskrift overholdes, og skal rette seg etter de pålegg som kommunestyret til enhver tid gir. Virksomhetens eier skal påse at det er etablert et internkontrollsystem.

§ 14. Sikkerhet og helsemessig beredskap

Virksomheten skal planlegges og drives slik at skader og ulykker forebygges. Virksomheten skal ha rutiner og utstyr for håndtering av ulykkes- og faresituasjoner. Rutinene og sikkerhetsutstyret skal være kjent for alle, herunder barn og elever.

Opplæringsloven

§ 9a-2. Det fysiske miljøet

Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane.

§ 9a-4. Systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane (internkontroll)

Skolen skal aktivt drive eit kontinuerleg og systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av dette kapitlet blir oppfylte. Skoleleiinga har ansvaret for den daglege gjennomføringa av dette. Arbeidet skal gjelde det fysiske så vel som det psykososiale miljøet.

Trafikken på utearealet og den nære atkomst

Barna møter ofte vanskelige og uoversiktlige trafikksituasjoner i barnehagens og skolens nære områder. Disse områdene er mange steder ikke tilpasset dagens trafikk.

Dette krever at virksomheten har klare og entydige rutiner for trafikken. Alle ansatte og foreldre må gjøres kjent med hvor man kan parkere eller stoppe, og hvilket kjøremønster som skal følges. Dette må de fleste steder også følges opp med jevne mellomrom.

Skolene bør se spesielt på veiene i nærmiljøet. Har man strekninger som er trygge for elevene, bør man oppfordre foreldre som kjører barna sine til å sette dem av et stykke unna skolen. Da får man spredt trafikken noe mer og redusert belastningen ved skoleporten. Barna får også gått et lite stykke før skolestart.

Det er viktig å lage rutiner for den nødvendige servicetrafikken; busser, drosjer, melkelevering, søppelhenting osv.

Dersom trafikkforholdene rundt skolen eller barnehagen trenger fysisk tilrettelegging, bør dette søkes prioritert i kommunens trafikksikkerhetsplan.

Spørsmål til drøfting:

1. Hvor skal ansatte og besøkende parkere sine biler og sykler?
2. Hvor skal foreldre stoppe for å sette av eller følge inn sine barn ?
3. Hvilken informasjon må ut, hvem må informeres og hva slags oppfølging trengs?
4. Foregår servicetrafikken (drosjeskyss, søppelhenting, melkelevering, o.l.) på en betryggende måte?
5. Er overgangen mellom lekeareal og trafikkareal nødvendig sikret?
6. Dersom det er gjerde, fungerer dette i så fall tilfredsstillende(høyt nok, tett nok)?
7. Der det er port, blir den alltid lukket?

TRYGG TRAFIKK ANBEFALER AT...

- det aldri kjøres inn i skolegården eller barnehagens lekeområde mens barna er ute
- rygging unngås i skolens og barnehagens nærområde
- det er gjort tydelig kjent for alle hvor biler skal parkeres, enten det er for hele dagen eller for en kort stund
- foreldre slipper barna av et stykke unna skolen der gangforholdene er trygge, slik at de kan gå den siste delen av veien

Skoleveien

Foreldrene har ansvaret for barna på vei til og fra skolen. Der det er innvilget skoleskyss er skoleveien fylkeskommunens eller kommunens ansvar. Ved skoleskyss har foreldrene ansvaret til og fra hjemmet og avtalt holdeplass. Det er skolens ansvar å påse at barna er trygge til og fra holdeplass og skole.

Barn bør oppmuntres til å gå eller sykle til skolen der dette er mulig og forsvarlig. Dette både av helsemessige og miljømessige årsaker. De får på den måten nødvendig trafikkerfaring og trafikkbelastningen rundt skolen reduseres.

Trafikkforholdene mellom skolen og det enkelte hjem kan være svært ulike. Det er derfor viktig at en i samarbeid med foreldrene blir enige om en praksis for å tillate sykling til skolen. Noen steder er det innarbeidet praksis å ha sykkelopplæring med tilhørende sykkelprøve, som munner ut i en tillatelse til å sykle til skolen f.eks. fra 5.klasse. Andre steder er det godt utbygd med trygge gang-sykelveier, slik at barna kan sykle tidligere.

Sparkesykkel, rulleskøyter og rullebrett er betegnet som leketøy og brukeren er en fotgjenger i henhold til vegtrafikkloven.

Spørsmål til drøfting:

1. Hvordan kan vi stimulere til at flere barn går og sykler til skolen istedenfor å bli kjørt?
2. Bør skolen ha en fast aldersgrense for sykling til skolen, eller er det opp til foreldrene å avgjøre ut fra trafikkforholdene?
3. Hvordan får vi flest mulig barn og voksne til å bruke refleks?
4. Er det nødvendig å ha regler for bruk av sparkesykkel, rulleskøyter og rullebrett på vår skolevei?
5. Hvordan fungerer bussholdeplassen?
6. Er det spesielt trafikkfarlig mellom skolen og holdeplassen, hva kan i så fall gjøres for å trygge forholdene?

TRYGG TRAFIKK ANBEFALER AT...

- skolen oppfordrer foreldrene til de minste elevene til å danne følgegrupper der en voksen følger flere barn
- det hvert år gjennomgås med elevene oppførsel på bussholdeplassen og på bussen
- barn bør være minst 11-12 år og ha gjennomført sykkelopplæring før de sykler alene i blandingstrafikk

Turer i nærmiljøet til fots eller på sykkel

I rammeplanen for barnehager og i læreplanverket for grunnskolen forventes det at barn er mye ute på tur. Dette innebærer at de ferdes i trafikken i skolens og barnehagens regi. Skolen og barnehagen har ansvaret for barnas sikkerhet på turen.

I barnehagen og i de første årene på skolen er barna alltid sammen med en voksen på disse turene. Det er viktig å benytte tiden der en er sammen med barna ute i trafikken til å innarbeide gode trafikkvaner. Dette er nødvendig både for sikkerheten på den enkelte tur, men også med tanke på at barna skal være rustet til å kunne ferdes alene når de blir større.

Når barna skal på tur, er det nødvendig å ha tenkt gjennom hvilken vei som skal benyttes og hvilke utfordringer som finnes på denne strekningen.

For å sykle trygt kreves både ferdighet på sykkel og kunnskap om hvordan en skal oppføre seg i trafikken. Bruk av hjelm er viktig for å unngå skader.

Påbudt utstyr på sykkel:

- brems på bakhjul
- brems på forhjul
- ringeklokke
- rød refleks bak
- gul eller hvit refleks på pedalene
- lykt foran og bak (påbudt i mørke og når det er dårlig sikt)

Spørsmål til drøfting før turen:

1. Er veien eller strekningen vurdert med tanke på trafiksikkerhet?
2. Er den valgte veien den tryggeste, ikke bare den korteste?
3. Hvilke trafikkfarlige steder finnes langs veien?
4. Hvordan skal barna komme trygt forbi disse stedene?
5. Hva må gjennomgås med barna på forhånd?
6. Hvilken informasjon bør foreldrene få?
7. Hva slags sikkerhetsutstyr er nødvendig?
8. Hvilke rutiner skal følges dersom en skade oppstår?

Tillegg for sykkelture:

9. Har foreldrene fått informasjon om hvilket utstyr som er påbudt på sykkel og tid nok til å få ordnet dette?
10. Hvilken praksis har man for bruk av sykkelhjelmer, for elever og for de voksne?
11. Hvilke rutiner følges hvis en sykkel ikke er i forsvarlig stand eller hjelm mangler?

TRYGG TRAFIKK ANBEFALER AT...

- skoler og barnehager alltid fokuserer på trafiksikkerhet når turer planlegges og gjennomføres
- det drives bevisst trafikktraining når skolen og barnehagen er på tur
- refleksvest benyttes for å gjøre små barn mer synlig selv i dagslys
- påbud om sykkelhjelmer innarbeides i skolens ordensreglement

Noen turer og ekskursjoner krever at barna blir kjørt.

Trange budsjetter har ført til at mange løser transportbehovet ved å benytte foreldrekjøring. Ved bruk av privatbiler må sikkerheten ivaretas på best mulig måte.

Skolen og barnehagen er ansvarlig for sikkerheten på turen også under transporten. Dette er helt uavhengig av om foreldrene skriftlig har gitt tillatelse til turen og den aktuelle transporten.

I bil:

I følge regelverket er det påbudt å bruke bilbelter der dette er montert.

- For barn under 135 cm krever vegtrafikkloven at det skal brukes godkjent, tilpasset sikringsutstyr.
- Det er forbudt å frakte barn bakovervendt i forsete med kollisjonspute.
- Det er ikke lov å feste to barn i samme belte.
- Det er sjåførens ansvar å sikre barn under 15 år.
- Barn som er under 140 cm bør ikke sitte i forsetet der det er kollisjonspute. Kollisjonsputen er konstruert for å beskytte en voksen person og kan skade et barn alvorlig.

I buss eller minibuss:

- På samme måte som i bil, skal barn under 135 cm sikres med godkjent, tilpasset barnesikringsutstyr.
- Belter skal brukes der de er montert.

Spørsmål til drøfting:

1. Hvilken informasjon gis til foreldrene om sikkerheten på turen?
2. Hvordan kan vi forsikre oss om at transporten er forskriftsmessig og sikker?
3. Hvis privatbiler benyttes, hvilke rutiner har vi som ivaretar barnas sikkerhet?
4. Hvordan håndterer vi at enkeltbarn ikke får lov til å delta på turer hvis privattransport benyttes?
5. Hvordan håndterer vi det hvis en buss eller bil ikke har de bilbelter eller barneseter vi har bestilt?

TRYGG TRAFIKK ANBEFALER AT...

- det brukes transportmidler som gir barna nødvendig sikkerhet, dette vil primært bety offentlig eller innleid transport når man skal på turer og ekskursjoner
- det stilles krav til at det er belter i busser og minibusser når disse bestilles
- turer bare gjennomføres når transporten kan foregå på en sikker måte
- det unngås bruk av ståplasser i buss
- barn under 140 cm aldri plasseres i forsetet der det er montert kollisjonspute
- man sender transportører tilbake dersom de ikke oppfyller bestillingskravene

På www.tryggtrafikk.no finner du:

- linker til lover og forskrifter
- sjekklister for barnehager og skoler
- oversikt over alderstilpasset opplæringsmaterieil
- mer om sikring av barn i bil og buss

Brosjyren er produsert med støtte fra Vesta Forsikring